

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

חתם סופר ריש בבא בתרא

וּכְתַבּוּ חוֹסֵי דְכוּלְּכוּ מִיָּקִין חֹדָא מַסְכְּתָא הִיא, ר"ל ג' צבות כפי רש"י פרק קמא דע"ז [ז' ע"א ד"ה מיקין]. ונקרא מסכת מיקין דמתחיל ד' צבות מיקין, ונחלק לג' שערים צ"ב צ"ב צ"ב. וכן מסכת כלים נחלק לג' צבות, צ"ב צ"ב צ"ב, עיין בתוספתא דכלים. ועיין רש"י לקמן קנ"ז ע"ב ד"ה מהדורה בתרא וכו', משמע דאיכא שנים מסכתות, וכ"כ בתש"צ צביצ"ב גאון וצפיוט מוסף יום שני דשבוטות [המתחיל "אזכרה ראשית"]. וברמז"ס בהקדמתו לסדר זרעים [סוד"ה והחלק השני] מייחס כולו לחדא מסכת ואיכא ס"א מסכתות, אך מיייתי התם איכא דסברי סנהדרין ומכות לחדא מסכת, ולדידכו הוי ס' מסכתות. והתימה על הסמ"ג דמחש"ב ס"ג מסכתות, היינו תלתא צבי תלתא מסכתות, וקשה איכא גם כלים הוי תלתא צבי א. ומחש"ב בשמעתין ס"ל כולו סדר מיקין חדא מסכת, ודעכ זו איחא צהריי וי מוגה"ש ריש מס' שבוטות, ואיכא צלרי לכו טובא. ועיין תו"ט בהקדמת עוקלין, עזול יום (ידים) ועוקלין חדא, ע"ש.

בבא קמא קב

עניין: כולה נזיקין חדא מסכתא היא

מהר"ץ חיות

שם בולח נזיקין חדא מסכתא היא. נ"צ ע"י ספר יד מלאכי סימן של"ח שהציח פלוגתא דדעת רב שרירא גאון ור"י הלוי דוקא שלשה צבות דנחשבו כמסכתא רק נחלקו לשלשה שערים כי צבא פירושו שער ראשון ושער האמצעי ושער האחרון אבל חדא מסכתא היא אבל סנהדרין וע"ז ושאר מסכתות צסדר נזיקין המה מסכתות נפרדות ודעת הריטב"א שכל המסכתות צסדר נזיקין נחשבות כחדא מסכתא ע"ש וע"י תו"ט צפתיחה לצ"ק שהציח כן צסם הרמז"ס: [מהר"ץ חיות]

פתיחת התו"ט לסדר נזיקין

ואצלי הם מפורשים. אלא שאין להאריך כאן: **בבא קמא** ממסכת נזיקין מסכת הראשונה מזה הסדר קרוי נזיקין וכוללת ג' חלקים ונקראין בבא קמא בבא מציעא בבא בתרא ומס' כלים שבתוספתא חלוקה ג"כ לשלש בבות (* וז"ל הרמב"ם חלק המסכת הראשונה לשלשה חלקים והתחיל בבא קמא וענינה לדבר על נזיקין [וההמנע מהם] וכגון שור ובור והבער ודין החובל ואין שופט רשאי להקדים דבר קודם שיסיר ההיזק מבני אדם. ומפני זה הקדים אותה בראשונה על שאר הדינים. ע"כ. ואעפ"י דבפרק הגזול עצים דף ק"ב פליגי רב הונא ורב יוסף דרב הונא ס"ל כולה נזיקין לאו חדא מסכתא היא ורב יוסף ס"ל כולה חדא מס' [היא] ולפי דרך פסקי הלכות אין הלכה כרב יוסף לגבי רב הונא דאין הלכה כבתראי אלא מאביי ורבא ואילך וה"ג איכא בנייהו לענין דינין בסתם ואחר כך מחלוקת ואהא קא מפלגי והתוספות בריש ב"מ וריש ב"ב לא הכריעו מ"מ סובר הרמב"ם דהלכה כרב יוסף משום דמסתברא כוותיה מדקרי להו רבינו הקדוש קמא מציעא ובתרא ש"מ דשייכי אהדרי וחלקי חדא מסכתא הן לפיכך בדרך הרמב"ם נדרוך גם בזה: **נשאר** לבאר מלת בבא ואומר כי ביאורו פתח בתרגום אסתר בפסוק ותאמר לו ורש אתו ובגמרא נדרים ספ"ט (י"ט:) א"ל חברי יתהון על רישא דבבא והרבה מן המחברים שמחלקים שערי ספריהן וקורין לכל חלק בשם פתח [או שער] ומה מאד יצדק שם פתח למשנה לפי ששערי דיני התורה סגורין הם מבוא. ותורה שבעל פה שהיא המשנה. היא פותחת אותם. וזה השער לה' צדיקים יבואו בו:

אגרא דכלה בראשית

בראשית ברא אלקים. ראשי תיבות בב"א^ש, סופי תיבות אמ"ת, הנה משפט דיני ממונות הם בתורה שבעל פה בג' בבות קמא מציעא בתרא, הוא סוד משפטי ד' אמת [תהלים יט ז], כי אמ"ת אות קמא מציעא בתרא^ש, והנה בראשית מתרגמין בחוכמא [תרגום ירושלמי], וז"ש בסוף הבבות [ב"ב קעה:] הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות שאין לך מקצוע בתורה וכו', דהרי מרומזין במקצוע התורה^ש היינו בראשי תיבות וסופי תיבות ראשית התורה, והנה בראשית הוא ראשית חכמה [תהלים קיא ז] על כן הרוצה שיחכים וכו', וכן קמ"א מציע"א בתרא בגימטריא השמ"ים במ"ם דא"ק^ש.

תיקוני זהר תיקונים אחרונים תיקון י' דף קסח ע"ב

בראשית ברא אלקים דא בב"א (ודא תיקונא תלתין) ואינון תלת בבי דאתרפיון בתלת אלפין (ני"א אנפין) ב"ראשית ב"רא אלקים ועלה אתמר (שמות כג) על כל דבר פשע *על שור (קמו א') על חמור דא בבא קמא • על שה על שלמה דא בבא מציעא • על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה דא בבא בתרא • על שור ביה סתוכהין מארי דמתניתין דא עם דא • ואית שור

הון עשיר הקדמה לנזיקין

בבא קמא בבא מציעא בבא בתרא - נחלקו לג' אע"ג דאחד הם, משום דכולהו דיני ממונות נינהו ודיני ממונות בשלשה, ופרקיהם שלשים כי המלכות דנה דיני ממונות, שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו [אבות פ"ג מ"ב] ונקנית בל' מעלות [אבות פ"ו מ"ו]. ועשרה פרקים יש לכל אחד